

pis sui Luciferi interfuisse funeri Luth. Refert Tilman. Bredenbach. collat. sacrarum, lib. VII. cap. XXXIX. Adfuit etiam ingens turba crocitantium corvorum funeri supervolitans, foetido supra modum, licet medio frigore et stanneo loculo corpus inclusum esset: nimirum illi musicam Luthero decere, et sicut Pictavienses ac Turonenses pro corpore Sancti Martini, ita corvi isti ac diaboli potius pro corpore Lutheri litigant. Videant igitur Lutherani, ne lumen eorum sint tenebrae. Neque dicant doctrinam ejus bonam esse: nam et ipsa spurca. Et nonne Dominus dixit: *Ex fructibus eorum cognoscetis eos?* His tamen susque deque habitis Lutherani audent eum in publicis concionibus comparare cum S. Martino: et diem ei festum statuere in fastis proxime post Sanctum Martinum. O caeca impudentia!

CONCIO VII.

ANSER BONI CHRISTIANI TYPUS.

I. Christianus sit catholicus. — II. Fugiat peccata. — III. Vitam ducat asperam. — IV. Refrænet linguas. — V. Vigilet contra dæmonem. — VI. Diligat proximum. — VII. Sit pius et devotus.

THEMA.

Vide ergo, ne lumen, quod in te est, tenebrae sint. Luc. XI.

Erit nonnemo hodie, qui existimabit sese Martinalia perbelle celebrasse, si præpinguem anserem Sancto Martino immolet, et in ventre suo sepeliat, si lautiori in convivio bibat, vivat hilarius, crastina vero die in multam lucem stertat. Sed heus tu bone vir! *Vide ne lumen, quod in te est, tenebrae sint.* Ego enim fateor, nondum me videre, quam bene hac ratione colatur iste sanctus. Quid enim anseri cum Martino? Aut Martino cum anserem. Ergo in tota ejus vita nullum anserem invenio, qui saginare queat ventrem. Sed si vultis scire, alius est anser Sancto Martino debitus, qui nimirum pascit mentem. Hunc forte nostri majores hoc die comederunt, cum vitam Sancti Martini legerunt, et inde collegerunt, qualis anser fuerit hic sanctus, et qualis esse debeat quivis Christianus. Atque hic est anser, quem ego, auditores, vobis proponam, ut dum ventres vestri inhiant anseri carneo, mens vestra non destituatur anserem spirituali: mentem itaque parate, non dentem.

I. Christianum oportet esse catholicum seu Romanæ Ecclesiæ addictum, ejusque fidem non te-

nere modo sed et defendere, ab eaque fidei dogmata petere. Ita video etiam anseres Romanæ urbi addictos: nam imprimis Romanam curiam seu Capitolium suo clangore defenderunt contra Gallos, dum canes ea nocte omnes conticescerent, Plin. lib. X. cap. XXII. rursus aliquando anseres e Gallia a Morinis extremis Ambianorum populis Romam usque pedibus venerunt, ut testatur Plin. ibidem. Ergo qui Christianus verus appellari vult, fidem suam Romæ quærat, et Romanam sedem ac fidem vocibus, quibus potest acerrimis defendat. Audi S. Irenæum, lib. III. cap. III. « Ad hanc, inquit, Ecclesiam (de Romana loquitur) propter potentiorum principalem necesse est omnem convenire Ecclesiam, hoc est, eos, qui sunt undique fideles, in qua semper ab his, qui sunt undique, conservata est ea, quæ est ab apostolis traditio. » Unde apud veteres non solum orthodoxos, sed etiam hæreticos, Romanum semper erat, idem quod Catholicum: *Si est catholicus, est et Romanus*, scribit Ricimer, Gotthus Arianus et Ligures. Hinc etiam multi principes, reges et reginæ, omnique ex orbe fideles Romam magnis itineribus et impendiis profecti sunt, ut arcem reipub. christianæ, et Petri sedem ac limina apostolorum viserent. Inter eos etiam S. Martinus Romanus venit, obiurus ibi S. Hilario acerrimo fidei catholice propugnatori et magistro suo. Ad hanc Ecclesiam, id est, Romam S. Martinus adhuc puer invitis parentibus confugit eamque contra Arianos strenue defendit. Horum igitur exemplo et nos eamus Romam, per fidei professionem, quemadmodum ivit Tobias: *Adoratum in Jerusalem, cæteris abeuntibus ad vitulos aureos*, Tob. I. Eant illi in Bohemiam ad Hussium; alii in Helvetiam ad Zuinglium; alii in Saxoniam ad Lutherum; alii in Galliam ad Calvinum et similes vitulos nuper primum editos.

II. Bonus Christianus fugere peccata debet, et, ut præcipit apostolus, ab omni specie peccati abstinere, I. Thess. V. *Ab omni specie mala abstinete vos*. Præsertim autem fugere debet ea, quæ fidei contraria sunt, uti hæreticorum communionem. Docemur hoc ab anserem, qui nec lauri folia, ne quidem fame pressus attingit, Pierio, lib. XXIV. hierogli. teste, nec rododaphnem etiam vi adhibita edit, cum intelligat, si quid tale degustet, sibi moriendum, chenomychon etiam herbam a primo conspectu fugit, teste Plinio, lib. XXI. cap. XI. Idem Christiano faciendum juxta Sapientis dictum: *Quasi a facie colubri fuge peccatum*, Eccl. XXI. Stupidum animal reputatur anser: sed utinam nos homines non essemus stupidiores. An nescimus illud: *Anima, quæ peccaverit, ipsa monietur?* Ezech. XVIII. et: *Qui su-*

ciunt peccatum et iniquitatem, hostes sunt animæ suæ? Tob. XII. Cave igitur peccatum; cave ne edas carnes tempore, jejunii, aut potu nimio te inebries, quia venena sunt. Cyrus, apud Xenophontem, monitus ab Astyge exhaurire vinum, renuit, dicens se metuere, ne sibi venena mixta forent, quod vidisset Astygem nuper in natalitiis suis, propinasse amicis suis similia venena: *Et quo pacto, inquit ille, o fili hoc dignovisti. Quod videbam, inquit, vos, neque corporis esse neque mentis compotes*, Xenoph. in Cyropædia. Ecce tibi anserem talem S. Martinum. Hinc enim, ut communioni Ithacianorum in ordinatione unius episcopi subscriberet, nulla vi adigi poterat, tametsi in eam ordinationem consenserat maxima necessitate compulsus, ut nimirum hoc pacto eriperet a cæde jam patranda innocentes, Baron. anno 386.

III. Christianus vitam asperam sectari et intrare per angustam mortificationis portam debet; quia a Christo audit: *Si quis vult venire post me abneget semetipsum et tollat crucem suam*. Audi S. Basilium, in regulis, reg. XVII.

« Uti optimus corporis habitus, inquit, et coloris bonitas pugilem a cæteris distinguit; sic Christianum a cæteris discernit macilentia corporis pallorque delorescens, qui continentia velut adjunctus est comes; indicio est enim Christi mandatorum vere pugilem esse, qui infirmitate corporis adversarium suum in lucta prosternit. » Talis pugil fuit apostolus, I. Corin. IX. qui ait: *Sic pugno non quasi aerem verberans, sed castigo corpus meum et in servitute redigo*. Debet ergo Christianus non solum illicitas sibi voluptates interdiceret, sed etiam castigare corpus suum et in servitute redigere cum apostolo. Ecce tibi anser absque stramento super nuda humo recubans: ad hæc plumis quidem externe vestitus est, ad cutem tamen cuspidem pennarum, quasi cilicium aliquod gerit. Sic et S. Martinus veste tam hispida indutus erat, ut ejus aspectu equi expavescerent. In suo vero quod extruxerat monasterio jam episcopus, cum octoginta discipulis in multa abstinentia vixit: ubi vinum nemo biberat, nisi quem infirmitas coegisset: mollior habitus pro crimine erat, ut habetur in ejus vita. Idem cum in quamdam villam suæ diocesis venisset, et clerici lectum ei de stramine præparassent, stramentum omne removit, quod in cilicio tantum et super nuda humo cubare consuevisset. Moriens in cinerem deponi voluit, et cum discipuli tunc ei stramen supponere vellent, respuit, dicens: *Non decet, filii, Christianum, nisi in cinere et cilicio mori. Ego si vobis aliud exemplum reliqui, ipse peccavi*. Proh, auditores, quorsum

nos devenimus, qui tam longe absumus ab hoc viro? Quam bene canit Ecclesia de ipso: *O virum ineffabilem!*

IV. Christianum decet refrænare linguam: *Qui enim vult vitam diligere, ait Sanctus Petrus, I. Petr. II. et dies videre bonos, coerceat linguam suam a malo*, quod ex psalmo desumpsit. Ecce tibi doctorem anserem, qui tametsi alioqui streperum animal est, scit tamen et tacere cum est opportunum. Taurum enim montem transmissuri anseres, singuli aquilarum metu mordicus ore lapillum tenent, ut ne clangorem, quo prodantur, edant: hoc ergo, quasi fræno sibi injecto, secure pergunt et fallunt aquilas, Pierius, lib. XXIV. hierogl.

Quid aliud ergo anser docet, quam quod propheta Isaias, c. XXX. docuit: *Si quiescatis, salvi eritis?* Et quod angelus Arsenium docuit: *Si vis esse salvus, fuge, tace, quiesce?* Et en tibi magistrum alterum, Martinum nostrum, qui silentio tulit calumnias et injurias Brietii discipuli sui, lib. III. dial. cap. XX. Idem cum aliquando milites obvii (quorum equos Martini aspectu territos paulo ante diximus) verbera ei infligerent, ne verbo quidem se prodidit, sed veluti mutus cædentibus tergum præbuit; et hac ratione victor evasit. Nam protinus eo loco consistere eorum equi velut saxei cæperunt, nec ullo modo propelli poterant, donec miseri crimen suum agnoscentes, ad pedes sancti accederent, et veniam a læso peterent.

Ita nimirum Deus; si cum silentio feramus injurias, pro nobis loquetur et pugnabit, melius quam nos possumus. Vin addam tertium hujus rei magistrum? Agatho monachus, quo custodiret linguam suam, per triennium gestavit in ore lapidem.

Hoc documentum quam salutare foret mulieribus garrulis alioquin instar anserum? Quam sæpe aquilarum, id est, meritorum suorum ungues hoc medio evadere possent? Experta est illa, quam ferunt edoctam, ut tonante marito, aquam interrim ore contineret, donec ira viri deferbuisset. Effugit enim viri verbera, non aqua, sed silentii beneficio. Aristoteles libro I. decon. c. VI. claudi vult portam domus. Quid autem aliud os, quam domus nostræ ostium, cujus lingua custos est et ancilla ostiaria? Ergo sicut domus illa inquieta et immunda est, cujus ostium semper patet; ita et anima viri loquacis.

V. Christianum decet vigilare contra insidias dæmonis, mundi et carnis. Unde Ecclesia quotidie nos admonet in completorio verbis illis Sancti Petri, epist. I. c. VIII. *Fratres sobrii estote et vigilate, quia adversarius vester diabolus tamquam leo*

rugiens circuit, quærens quem deoret. Idipsum toties nobis inculcat Dominus, Matth. XXIV. *Vigilate ergo, ait, quia nescitis, qua hora Dominus vester venturus sit: illud autem scitote quoniam si sciret paterfamilias qua hora fur venturus esset, vigilet utique et non sineret perfodi domum suam, etc.* At qui hoc idem docet anser, qui etiam nocte vigilat, et excubias agit easque clangoris assiduitate testatur: hominis accessum mox advertit et præ timore exclamat.

Hinc olim Gallis Capitolium occupaturis stridore suo Romanos excitarunt dormientes sicque defenderunt, quæ de perpetuum alimenta eis decreta fuerint. Ita nimirum Christianus semper pavidus esse debet et contra hostium suorum insidias sedulo vigilare, adventantes oburgare, iisque ingruentibus ad Deum exclamare et opem implorare; alioqui censebitur cum hoste consentire. Hinc Deut. XXII. præcipit Deus puellam alteri desponsatam, quæ cum esset in civitate et ab alio violaretur, non clamavit, lapidibus obruere: quia nimirum censetur stupro consensisse. Pari modo, qui, cum advertit insidiantem sibi tentationem, non exclamat ad Deum per orationem, non prodit eam, nec resistit illi, censetur ei consentire et peccati reus est. Sic exclamavit Susanna contra senes vim sibi allaturos, Daniel XIII. sic exclamavit S. Bernard. contra mulierem impudicam in lecto sibi insidiantem: *Latrones, latrones, ut in ejus vita: S. Martinus velut anser vigilantissimus insidiantem sibi dæmonem facile sensit et agnovit hostem, licet fucata sibi apparentem forma; aliquando cum se dæmon Christum esse diceret regio adoratus habitu; Martinus contra: Dominus Jesus Christus, inquit, non se purpuratum, nec diademate nitentem venturum esse prædixit.* Eundem cum moriturus adstantem cerneret: *Quid hic adstas, inquit, cruenta bestia, nihil in me funesti reperies.* Docuit etiam suos vitare insidias dæmonis. Cum enim aliquando cerneret mergulos in flumine piscibus insidiantes et captos devorantes: *Forma, inquit, hæc est dæmonum. Insidiantur incautis, capiunt nescientes, captos devorant, saturari nequeunt devoratis.* Ergo vigila primo, sicut custos vineæ, super animam et conscientiam tuam, ne quis eam diripiat: secundo, sicut pastor super quinque sensus tuos, ne evagentur, et luporum præda fiant: tertio, sicut miles excubans contra hostes, super futura discrimina, diaboli, mortis, iudicii et inferni.

VI. Christianum decet, si quem unquam dilectio proximi et misericordia erga afflictos: *In hoc cognoscent omnes, ait Dominus, Joan. XIII. quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.* Qualis autem ea dilectio esse debet, ostendit

Joannes, epist. I. cap. III. dicens: *Filioli mei, non diligamus verbo neque lingua, sed opere veritate, id est, operibus misericordiæ et charitatis.* Hujus rei magistrum vultis? Ecce vobis anserem. Nam primo, ipse singulis annis partitur vestem suam cum hominibus, plumas videlicet sibi non necessarias. Deinde, qui ex illis firmiores sunt adjuvant imbelliores: *Fessi proferuntur ad primas, ait Plin. lib. X. cap. XXII. ita cæteri stipatione naturali propellant eos.* Et quid Martinus fecit, si hoc idem non fecit? Nonne cum mendico, cum aliud non haberet, pallium suum divisit? Nonne longo itinere ad parentes suos abiit, ut hos adhuc gentiles converteret, et quodammodo ad viam salutis propelleret? Nonne omnes penitentes et oppressos in suum recipiebat sinum, ipsum etiam diabolum recepturus, si penitentiam agere voluisset?

VII. Christianus Deo devotus ac pius esse debet, et subinde in eum mentem erigendo, per orationem, contemplationem, ac gratiarum actionem, juxta id Ps. CXII. *Ad te levavi oculos meos, qui habitas in cælis; ecce sicut oculi servorum in manibus dominorum suorum; ita oculi nostri ad Dominum Deum nostrum.* Docet etiam hoc anser, qui subinde dum bibit præsertim, et oculos et caput ad cælum elevat. Et sic faciebat S. Martinus, subinde inter opera et lectionem orabat, veluti faber malleo percutiens incudem, ut in ejus vita Sulpitius ait, de quo canit Ecclesia: *Oculis et manibus in cælum semper, intentus, invictum ab oratione spiritum non relaxabat.* Cumque æger supinus semper jaceret, rogatus a discipulis, ut vultum aliquando verteret: *Sinite me, inquit, fratres sinite, cælum potius respicere quam terram, ut spiritus ad Dominum dirigatur.* Ob quam causam *suspex cæli* vocatus est.

Primo, ergo in cælum suspicere debemus per orationem, cum animo augustiamur, vel in discrimine versamur: ita Susanna injuste ad mortem condemnata: *Flens suspexit in cælum, Daniel XIII.* Unde et audita ac liberata est.

Secundo, per gratiarum actionem, cum aliquod beneficium a Deo accepimus, ut cum edimus, bibimus, etc. sic enim anser dum bibit subinde ad cælum oculos tollit.

Tertio, per desiderium cælestis patriæ. Hic igitur anser est, quem hodie comedere Christiani deberemus; qui si non implet ventrem, implet tamen mentem. Atque isthæc ratio est venerandi Sanctum Martinum, si nimirum ipsum imitari studeamus; quod nobis impertiat Deus optimus maximus.

CONCIO VIII.

ANSERES NE SIMUS.

I. Animal stolidum. — II. Streperum. — III. Bibulam. — IV. Pigrum. — V. Noxiam. — VI. Infelix.

THEMA.

Vide ergo lumen, quod in te est, ne tenebræ sint.
Luc. XI.

Ante annum monui, auditores, ut anserem comederetis, imo anseres essetis; sed hoc anno vertere stylum debeo et serio vos monere anserem nec edatis, seu ut anseres ne sitis. Quantum enim boni in hac ave deprehendi ante annum, tantum nunc in eadem deprehendo mali. Moveor autem imprimis illis Christi verbis: *Vide ne lumen, quod in te est, tenebræ sint.* Lumen enim quod est et esse debet in homine, lumen intellectus et rationis est, secundum quod ad imaginem Dei creata est, juxta id Psal. IV. *Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine.* Cujus luminis defectus in brutis, quid est, nisi tenebræ? Dum igitur monet Dominus ne lumen rationis in nobis obfusceamus, simul etiam monet ne ex hominibus ratione utentibus in belluas degeneremus, quæ lumine intellectus carent. Unde satis perspicimus, anseres nos esse minime debere. Qua ratione audiemus.

I. Anser est animal stolidum, scribit enim Plin. de anseribus, lib. X. cap. XXXIX. *Apprehensa radice morsu sæpe conantes avellere, ante colla sua abrumpunt.* Hujusmodi vero anseres, quis neget esse eos, qui proprio sensui et iudicio pertinaciter adhærent, et prius sibi collum abrumpi patiuntur, quam in alio rem sanio rem sententiam eant; verissimus anser Joan. Hussus (Hus enim Bohemice sonat anserem, qui in Concilio Constantiensi catholice fidei dogmata tum fundata et solidata evellere conatus contra tot patrum unanimem sensum, tribus præsertim Wiclephi jam damnati articulis, pertinaciter adhæsit, scilicet: «Silvester papa et Constantinus imperator erraverunt, quod opibus dotaverunt Ecclesiam: si papa aut sacerdos mortali sit obstrictus peccato, non ordinat, non consecrat, non baptizat: item decimæ sunt puræ elemosynæ.» Hos articulos antequam ejuraret in rogo assari voluit, Florimund, Raymund, de orig. hæres. lib. IV. cap. III. Cui tam sunt similes alii hæretici, quam ovum ovo, anser anseri similis est. Quibus et illi accedunt, qui ex odio vel invidia stimulat proximum suum eradicare ex aliqua communitate, vel ad stipem redigere totis viribus nituntur; qui ta-

men sæpe prius colla sua abrumpunt, semetipsos exhauriendo, vel morte præveniente perdunt collum suum, quam voto suo potiantur. Exempli sunt Judæi, qui Christum e vitæ et hominum memoria eradicare, prorsusque eradicare conati sunt variis artibus, juxta id Jerem. XI. *Eradamus eum de terra viventium, et nomen ejus non memoretur amplius, ipsi tamen potius erasi et eradicati sunt e terra, et per orbem totum dispersi.* Similiter et Aman, qui nihil se habere existimabat, tametsi gloria et divitiis auctus esset, nisi Mardocheum et cum ipso gentem Hebræorum totam funditus eradicasset e regnis Assueri: ipsi tamen prius collum laqueo ruptum est, Esth. VII. His adnumerari possunt, qui protitandi assiduitate et imprimis haustibus immo dicis et pene inexhaustis colla sibi abrumpunt, valetudinem inquam et vitam. Omnes denique qui certis peccatis pertinaciter adhærent, et potius patiuntur animæ suæ detrimentum quam ut iniquum lucrum, vindictæ appetitum, odium vel aliud vitium in corde suo radicum dimittant. O insaniam! Malle collum suum rumpere et animam suam perdere, quam vilissimam radicem deserere! Deinde, anseres tam sunt stolidi, ut ingredientibus per alta licet ostia, qua currus alioqui onusti facile ingrediuntur, capita inclinent, quasi periculum foret ne impingerent, si erecti ingrederentur. Stultitia hæc illorum est, qui cavent ne infernum, qua utique lata porta est, non secure ingrediantur, dum peccata sua studiose tegunt, adeoque se humiliant per hypocrisis vel mendacia coram confessario, ne si aperte et sincere cum ipso agant, ab inferni ostio repellantur.

II. Est animal streperum. Suum enim anseres *gaga* perpetuo ingeminant, accedentes ad se clangore produnt, et cum quid novi vident magnis simul vocibus exclamant necnon prætereuntes sibilis repetunt. Anseres ergo sunt loquaculi, qui ostendunt primo parum mentis se habere: *Ut enim vascula inania maxime tinnunt; ita quibus minimum inest mentis et crisis, hi sunt loquacissimi, ait Ausonius.* Unde fit ut garrulorum sermones fere aliud non sint, quam *gaga* seu anserini et futes, insipidi et molesti, ut videre est comprimis in mulieribus, quæ minus habent. Neque enim frustra dicitur, tres anseres, tres ranas, et tres mulieres facere nundinas. Deinde, ostendunt se parum Christianos juxta id apostoli Jac. cap. I. *Si quis putat se religiosum esse non refrænans linguam suam, hujus vana est religio.* Tum quia lingua, quæ ad Dei laudem ei data est, abutitur ad vana, turpia, detractoria, mendacia, execratoria, blasphema, et injuriosa verba, quæ ex ore garruli prodire sæpe necesse est: *In multilo-*

quo enim non deerit peccatum, ait Sapiens, Proverb. X. Nihil novi contingit, quod ipsi non audiant, et suis glossis explicant, carpant, proclamant; nemo eos transit, quem non sibilo suo appetant. Tum quia per linguam prodit suam religionem esse inanem. Hinc Sanctus Petrus, apud Clementem, epist. I. ad Jacobum Alphæi apostolum, crebro prædicavit Christianis, ut os et linguam sedulo custodirent ac moderarentur.

Siquidem ex lingua veluti ex porta videtur quis in domo sit, hoc est, an sanctitas vel vanitas, an Deus vel diabolus sit in mente hominis.

III. Est animal bibulum, quod semper immergere aquis rostrum, et innatare amat. Hujusmodi autem potatores qui toti sunt in poculis at propemodum natant, dum mero perfundant barbam, vestem, mensam; dum diu noctuque potitant, et cum dormiunt, potum somniant, de quibus Isaïæ V. dicitur: *Vie, qui consurgitis mane ad ebrietatem sectandam, et potandum usque ad vesperam.* Quod unus anser facit, faciunt et alii: uno fluvium intrante, intrant et alii: et quod agunt vetuli, agunt et juvenuli. Similiter potatores alii alios sectantur ad tabernas ut filii parentes. Anseres incedendo vacillant de uno latere in aliud, similiter potatores. Unde Psalm. CVI. dicitur: *Turbati sunt et moti sunt sicut ebrius, et omnis sapientia eorum devorata est.* Miranda res profecto: devorarunt illi, ut ita dicam, vinum, et vicissim vinum devoravit eorum mentem et sapientiam. Stupidi sunt anseres; siquidem quieti sedent nec ullatenus perturbantur, cum ad tumultus ciendos campanæ quatiuntur: ita et potatores nihil curant cæli tonitrua, Dei comminantis voces, concionatorum fulmina, etc. sed immoti consident surdi ad has voces. Anseres cum a canibus forsitan exagitantur, præcipiti violatu ad aquas se recipiunt, et ibi magnis clangoribus quasi in tuto positi canibus obstrepunt atque illudunt. Prorsus ita bibuli cum exagitantur a concionatoribus, vel uxorum objurgationibus, vel etiam adversa fortuna, non alio se recipiunt, præterquam ad tabernas et comotationes, ubi irrident et traducunt concionatores, uxores et quoscumque pios, a quibus objurgati sunt. Dicitur etiam anser durante pluvia et tempestate uno oculo cælum, altero rivum contemplari in quo sedet. Pari modo potatores, dum forte in templo, sub missa vel concione, uno (si sors ferat) oculo ad ea quæ fiunt vel discuntur, attendunt: altero sunt in patinis et poculis, secum ratiocinantes, ubi et qua ratione diem Baccho dicare velint. Verum utinam unum oculum dejicerent ad infernum contemplandis bibulorum penis, alterum ad cælum attollerent contemplandis abstinentium

gaudiis, quamque illi vicini, ab hoc autem remoti sint.

IV. Est avis pigra et iners; siquidem diu alte volare nequit, et si aliquantulum volat, mole tamen corporis prægravata mox iterum terram petit, quamvis inter volatum magnis clamoribus perstrepat, quasi rem mirandam præstet. Habemus hic imaginem hominum carnalium, qui carnis mole pressi, vix unquam se attollere ad desiderium et contemplationem rerum cælestium possunt: quidquid enim sacrum est, insipidum illis et molestum est: ac si forsitan aliquando occurrente solemnibus festo attollere se videntur per confessionem et communionem, mox tamen iterum recidunt in pristinam conversationem. Et tamen interim si vel unam aliquando audiant missam, mox strepere incipiunt passimque velut rem magnam jactant. Deinde, anser sua tantum ova incubat et excludit, non aliena, etiam aliorum anserum unde sua cuique ova insignari debent si excludenda ab illis sint, Pier. libro XXIV. Plin. libro X. cap. LIX. Multi ejusmodi divites, qui suos tantum ditant, invitant, promovent, extollunt: alienos, pauperes præsertim negligunt, et domo sua ejiciunt: multi ejusmodi magistratus, qui suorum querelas cito audiunt, calumnias mox depellunt, gravamina sedulo amoliuntur; alienorum vero causas differunt audire, multo magis expedire: multi ejusmodi avari et raptores et usurarii, qui instar Judæorum usuras non a suis, sed ab alienis tantum capiunt, alienos tantum spoliunt.

V. Est animal noxium pratis et agris; stercore enim suo vitiat et adurit olera et herbas, Pier. loc. cit. Faciunt hoc idem, qui vitæ suæ impuritate et publicis sceleribus toti communitati non modo exemplum malum præbent et offendiculum ponunt, sed etiam labem aspergunt. Quare sicut anseres propter illud vitium suum multis locis eliminantur: ita nullibi prorsus tolerari deberent, qui pravis suis exemplis alios seducunt, et communitati probrum inurunt. Scimus enim propter unius Achan sacrilegium Deum toti Hebræorum populo infensum redditum, nec placatum donec Achan contritus omniumque manibus lapidatus esset, Judic. VII. scimus apostolum jus sisse tolli de medio Corinthiorum incestuosum, qui uxorem fratris habuit, eo argumento: *Nescitis quia modicum fermentum totam massam corrumpit?* 1. Corinth. V. Quare si unius aut plurium scelus virorem virtutis demetat in aliis, utique e medio tollendi sunt: *Ut in oculum,* inquit Salvianus, l. VII. de prudentia, *etiam si parva sordes incidat, totum lumen obcecat: sic in ecclesiastico corpore etiam si pauci sordida faciant, prope totum*

ecclesiastici splendoris lumen offuscatur. Eadem ratio de politico corpore. Deinde, non ut alia pecora, morsu amputat herbas, sed avellit impetu, unde radices quoque herbarum sæpe extrahit; quod non faciunt alia pecora. Et qui sunt isti, qui instar anserum herbas vellunt, nonne qui cum damno proximi, et in præjudicium aliorum ac totius communitatis lucra sua quærunt et victum?

Aliud est depascere herbas, aliud sic avellere; illud reliquit in terra radicem iterum germinaturam aliis pecoribus, istud vero excindit. Quare nocentissimi in communitate anseres sunt usurarii et qui mercimonia omnia ad se trahunt, et aliis pastum seu victum quasi vi eripiunt, proinde nec tolerandi.

VI. Est avis quodammodo infelix, siquidem post saginam unius mensis in obscuro aviario perceptam, mactatur ad Martinalia, et assatur in veru vel olla. Quandoque etiam contigit, ut dum spicam in ore gestans extento collo incedit gestiens, velut extra omne periculum sit, miles retro accedat et collum ei gladio resecat. Idem contigit tandem malis his anseribus quos recensuimus. Saginantur enim modico tempore in hoc tenebricoso mundo quasi in aviario, necnon in obscuro peccati statu, ubi miseri existimabant se bono loco esse, adeoque in sua patria: verum ubi tandem expleverunt dies vitæ suæ in senio scilicet, velut in Martinalibus, venit mors et infigit eis spiculum suum. Quandoque etiam cum extento collo incedunt saturati, et aucti frugibus et opibus, quasi dies bonos primum incepturi, et bonis suis gavisuri, tum repente et inexpectato invadit eos miles ille, qui gladio suo omnia sternit, quique ait Deuter. XXXII. *Gladius meus devorabit carnes.* Hujusmodi erat dives ille apud Lucam, cap. XII. qui plurimis auctus frugibus, dicebat animæ suæ: *Anima habes multa bona posita in annos plurimos, requiesce, comede, bibe, epulare.* Sed vide militem retro sequentem, dixit autem illi Deus: *Stulte, hac nocte animam tuam repetunt a te, quæ autem parasti cujus erunt?* Quibus verbis indicatur triplex hujus divitis stultitia et triplex miseria eam consequens.

Prima stultitia est, quod promiserit sibi plurimos annos vitamque diuturnam, quodque tota

ea facturus esset, certe definierit, quasi hoc ab ipsius tantum, et non Dei voluntate dependerit. Secunda, quod præterea pollicitus sibi sit dies bonos, sanitatem et voluptatem: *Requiesce, comede, bibe, epulare,* quasi hæc bona nunquam ipsum defectura essent, cum tamen a manu Dei prodeant, ab eaque retrahi pro libito possint. Tertio, quod animæ suæ de bonis temporalibus ad vitam reliquam commode transigendam spectantibus sedulo prospexerit; eidem tamen de bonis ad vitam æternam pertinentibus minime providerit; quæ sane ingens stultitia est, paucorum annorum famem sollicitè avertere: famem vero æternam minime amoliri. Triplicem hanc stultitiam triplici clava seu virga castigavit Deus. Primo enim, ait, moriturum eum hac nocte, id est, repente et improvise, qui sibi annos plurimos et certos definierat: secundo, repetendam ab illo animam, hoc est, moriturum coacte et violenter, ut qui ab epulis voluptatibus suis per vim abstrahendus sit: tertio, bona, quæ præparavit, nihil ei profutura, sed incertis hæredibus relinquenda; imo et animam (quod summum et maximum) ipsius in potestate dæmonum futuram. Quare sicut anser dum saginaretur nequaquam sibi comedit, sed aliis: et plumas quidem nutrit hominibus, ut in iis dormirent carnem vero coquo et igni ac dentibus convivarum, ita, qui voluptatibus hujus sæculi perfruuntur et impinguant se divitiis, plumas divitiarum nutriunt hæredibus, corpus vero vermibus, animam gehennæ et dæmonibus, qui eam assabunt et laniabunt. Fateor ex naturæ instituto pecora tantum mactari, pecora tantum assari debent: hominem mactari et assari contra naturam est, et contra institutum Dei; verum si ut homo vivat, secundum rationem. Ubi vero in belluam degenerat, quid mirum si et homo velut aliæ belluæ mactetur et assetur; itaque sapiamus, quæso, illius viri malo. Audiamus Davidem, Psal. XXXI. *Nolite fieri sicut equus et mulus, quibus non est intellectus.* Pari ratione dixisset: *Nolite fieri sicut anseres, qui et ipsi carent lumine intellectus.* Quæ conventio luci ad tenebras? Homini ad bestias? Ne ergo cum bestiis mactemur, vivamus cum hominibus.